Skatteutskottets betänkande

1981/82: 13

om investeringsavdrag (prop. 1981/82: 30 bil. 4 i vissa delar)

Propositionen

Regeringen (budgetdepartementet) föreslår i proposition 1981/82: 30 bilaga 4 bl. a. att riksdagen antar vid propositionen fogade förslag till

1. lag om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt,
2. lag om ändring i lagen (1980: 953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning,
3. lag om ändring i lagen (1980: 954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.

I propositionen tas upp vissa investeringsfrämjande åtgärder, bl. a. en anknytning av stimulanserna till mervärdeskatteredovisningen.

I detta sammanhang behandlar utskottet också det i proposition 1981/82: 10 framlagda lagförslaget om ändring i lagen (1980: 954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.

De aktuella lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt medges enligt denna lag.

2 § Avdrag medges vid anskaffning av döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten.

Med inventarier förstås tillgångar som vid inkomsttaxeringen behandlas enligt de bestämmelser som gäller för maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier. Som inventarier anses dock inte nyttigheter som avses i punkt 11 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen (1928: 370) och inte heller tillgångar som avses i punkt 6 av anvisningarna till 29 § nämnda lag.

Avdrag medges inte för sådan del av anskaffningsvärdet av inventarier för vilken utgår statsbidrag som avses i åttonde stycket av anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen. Avdrag medges inte heller för sådan del av anskaffningsvärdet för vilken investeringsfond enligt lagen (1979: 609) om allmän investeringsfond eller motsvarande äldre författning tas i anspråk.

3 § Avdrag medges inte för

1. inventarier med en beräknad varaktighetstid av högst tre år,
2. begagnade inventarier,
3. sådana motordrivna fordon och släpfordon som avses i vägtrafikkungörelsen (1972: 603),
4. fartyg, luftfartyg och järnvägsvagnar samt containrar och liknande anordningar för befordran av gods,
5. föremål avsedda för utsmyckning,
6. inventarier för vilka anskaffningsvärdet, minskat med mervärdeskatt, under en redovisningsperiod som avses i 22 § första stycket lagen (1968: 430) om mervärdeskatt inte har uppgått till sammanlagt minst 2 000 kronor.

Bestämmelserna i första stycket 3 gäller inte släpvagn som dras av traktor eller motorredskap och som används endast på sätt som anges i vägtrafikskattelagen (1973: 601) i fråga om traktor klass II.

Omfattar en redovisningsperiod annan tid än två kalendermånader skall beloppet enligt första stycket 6 justeras i motsvarande mån.

4 § Avdrag medges endast för inventarier som levereras under tiden den 1 oktober 1981–den 31 december 1982. Avdrag medges dock inte om leveransen grundar sig på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980. I fråga om inventarier som den skattskyldige har tillverkat själv medges avdrag endast under förutsättning att tillverkningen har påbörjats efter den 31 oktober 1980 och avslutats under tiden den 1 oktober 1981–den 31 december 1982.

För inventarier, som har förvärvats från någon med vilken den skattskyldige är i väsentlig ekonomisk intressegemenskap, medges avdrag endast om inventarierna har tillverkats av säljaren och tillverkningen har påbörjats efter den 31 oktober 1980.

Avdrag för en viss inventarieanskaffning medges inte enligt både denna lag och lagen (1980: 953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning. Den skattskyldige får själv bestämma vilket avdrag han vill utnyttja.

5 § Avdraget beräknas till 10 procent av anskaffningsvärdet, minskat med mervärdeskatt, av inventarierna. Är den ingående mervärdeskatt som hänför sig till anskaffningen inte i sin helhet avdragsgill enligt lagen (1968: 430) om mervärdeskatt får det särskilda avdraget beräknas endast på den del av anskaffningsvärdet som svarar mot den avdragsgilla ingående mervärdeskatten.

Beloppet av det särskilda avdraget anses som ingående mervärdeskatt. Beloppet skall inte minska avskrivningsunderlaget vid inkomsttaxeringen och skall inte räknas som skattepliktig inkomst vid nämnda taxering.

6 § Utan hinder av vad som föreskrivs i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt skall det särskilda avdraget för visst inventarium göras i deklarationen för den redovisningsperiod under vilken leveransen har skett.

7 § Den som i deklaration enligt 22 § lagen (1968: 430) om mervärdeskatt gör avdrag som avses i denna lag skall i en särskild bilaga lämna närmare uppgifter om avdraget. Bilagan skall lämnas till länsstyrelsen samtidigt som deklarationen lämnas.

När särskilda skäl föreligger får länsstyrelsen för viss redovisningsskyldig medge inskränkningar i denna uppgiftsskyldighet eller att uppgiftsskyldigheten får fullgöras på annat sätt. I fråga om sådana beslut gäller 51 § tredje stycket lagen om mervärdeskatt.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

Kartong: S. 13, 4 § rad 3 Tillkommer: 1981. S. 13, sist på sidan Tillkommer: För – – – 1980. Avdrag – – – utnyttja.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1980: 953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1980: 953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Vid beräkningen av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt har skattskyldiga, som anskaffat döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, rätt till särskilt investeringsavdrag enligt bestämmelserna i denna lag.	
I fråga om handelsbolag beräknas avdraget för bolaget.	
Med inventarier förstås vid tillämpning av denna lag tillgångar som vid inkomsttaxeringen behandlas enligt de bestämmelser som gäller för maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier. Som inventarier anses dock inte nyttigheter som avses i punkt 11 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen och inte heller tillgångar som avses i punkt *5* av anvisningarna till 29 § nämnda lag.	Med inventarier förstås vid tillämpning av denna lag tillgångar som vid inkomsttaxeringen behandlas enligt de bestämmelser som gäller för maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier. Som inventarier anses dock inte nyttigheter som avses i punkt 11 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen och inte heller tillgångar som avses i punkt *6* av anvisningarna till 29 § nämnda lag.
	Särskilt investeringsavdrag enligt denna lag medges inte för inventarier för vilka den skattskyldige har tillgodofört sig investeringsavdrag enligt lagen (1981:000) om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1980: 954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (1980: 954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	
Särskilt investeringsavdrag medges endast för arbete som har igångsatts under perioden den 1 november 1980–den *30 september 1981*.	Särskilt investeringsavdrag medges endast för arbete som har igångsatts under perioden den 1 november 1980–den *31 oktober 1982*.
Ett arbete anses igångsatt när det har påbörjats på arbetsplatsen.	
3 §[1]	
Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad och 20 procent av den del av utgifterna för täckdikning som hänför sig till perioden den 1 november 1980–den 31 mars *1982*. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser material som har fogats in i en byggnad eller annat arbete som har utförts under perioden.	Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad och 20 procent av den del av utgifterna för täckdikning som hänför sig till perioden den 1 november 1980–den 31 mars *1983*. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser material som har fogats in i en byggnad eller annat arbete som har utförts under perioden.
Investeringsavdrag skall göras för det beskattningsår under vilket ett arbete har utförts. Om arbetet hänför sig till flera beskattningsår och investeringsavdrag på grund av arbetet inte redan har gjorts, får dock hela investeringsavdraget göras vid taxeringen för det sista beskattningsår som kan komma i fråga.	
Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före – i förekommande fall – avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928: 370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979: 610) om allmän investerings-	Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före – i förekommande fall – avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928: 370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979: 610) om allmän investerings-

[1] Lydelse enligt prop. 1981/82: 10.

Kartong: S. 5–6, sista stycket Rättat till spaltad sättning. S. 6, sist på sidan Tillkommer: De nya – – – taxering.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
reserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt *schablonavdrag* för egenavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får – i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget – inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.	reserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt *avdrag för avsättning* för egenavgifter *enligt lagen (1981:691) om socialavgifter*. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får – i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget – inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. De nya bestämmelserna i 3 § tillämpas dock första gången vid 1983 års taxering.

Motionerna

1981/82: 44 av Sven Eric Lorentzon (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att särskilt investeringsavdrag skall kunna medges för motorredskap och terrängfordon av det slag som i motionen anförts.

1981/82: 45 av Bo Lundgren (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att investeringsavdrag skall kunna överföras från leasingbolag till hyrestagare enligt vad som anförts i motionen.

1981/82: 47 yrkandena 4 och 5 av Olof Palme m. fl. (s)

I motionen yrkas med hänvisning till motion 46

4. att riksdagen avslår förslaget till nytt system för investeringsavdrag för inventarier,

5. att riksdagen beslutar att förlänga det nu gällande systemet för investeringsavdrag för inventarier till att gälla även inventarier som har levererats under perioden den 1 januari 1982–den 31 december 1982.

1981/82: 55 av Birger Rosqvist (s) och Kurt Hugosson (s)

I motionen yrkas att regeringen vid utarbetande av regler för stimulansåtgärder för näringslivets investeringar utgår från att också investeringar i fartyg skall kunna omfattas av stimulansåtgärder.

1981/82: 58 yrkandena 8 och 9 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas – med hänvisning till motion 57 – att riksdagen beslutar

8. att avslå förslaget till lag om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt,

9. att upphäva lagen 1980: 953 om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning.

Skrivelser

Till utskottet har inkommit skrivelser från Finansbolagens förening, Folksam, Price Waterhouse, SHIO-Familjeföretagen, Svenska bankföreningen m. fl., Svenska försäkringsbolags riksförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges industriförbund och Sveriges redareförening.

Utskottet

I propositionen föreslås ett nytt system för investeringsavdrag för inventarier. Enligt nu gällande regler får avdrag för anskaffning av vissa inventarier göras med 20 % av anskaffningsvärdet exkl. mervärdeskatt vid beräkning av den nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse som skall redovi-

sas i deklarationen. För ett aktiebolag med en marginalskatt på 58 %, som helt kan utnyttja avdraget, är värdet av avdraget 11,6 % av anskaffningsvärdet exkl. mervärdeskatt.

Enligt förslaget i propositionen skall fr. o. m. ikraftträdandet under hösten och t. o. m. nästa år avdrag få göras med 10 % av anskaffningsvärdet exkl. mervärdeskatt för nu avdragsberättigade inventarier i samband med redovisningen av mervärdeskatt. Avdraget får göras i deklaration för den redovisningsperiod under vilken inventariet levererades. Fördelarna med det nya systemet är närmast att företagen får en ekonomisk investeringsstimulans som i flertalet fall blir tillgänglig kort tid efter inventarieanskaffningen och utan hänsyn till det skattemässiga resultatet. I förhållande till det nuvarande investeringsavdraget innebär förslaget den begränsningen, att företag som inte är skattskyldiga till mervärdeskatt, exempelvis banker och försäkringsbolag, förlorar rätten till avdrag. Budgetministern motiverar denna inskränkning med att behovet av investeringsstimulanser för de ej mervärdeskatteskyldiga företagen allmänt sett får sägas vara litet.

I övrigt innebär förslaget att investeraren liksom tidigare har möjlighet att välja mellan att använda investeringsfondsmedel och att begära investeringsavdrag. Används sådana fondmedel går avdragsrätten förlorad.

Utskottet har vid behandlingen av den nya formen för investeringsstimulanser funnit anledning att särskilt uppmärksamma vissa möjligheter att utnyttja investeringsavdragen för inte avsedda verksamheter och det är prövningen av dessa frågor, vilka redovisas i det följande i samband med ett motionsyrkande, som föranlett utskottet att bryta ut förslagen om investeringsavdrag ur propositionen och behandla dem särskilt.

Lars Werner m. fl. (vpk) yrkar i motion 58 avslag på förslaget om det nya investeringsavdraget och begär också slopande av de nuvarande avdragsreglerna, som avser inventarieanskaffningar fram till årsskiftet. Olof Palme m.fl. (s) anser däremot att det föreligger behov av investeringsstimulanser men biträder inte förslaget om ett mervärdeskatteanknutet avdragssystem utan vill i stället förlänga nuvarande investeringsavdrag att gälla också under 1982. Yrkandet som framställs i motion 47 motiveras i motion 46 med att det föreslagna systemet leder till en onödig ökning av företagens likviditet och till en temporär belastning av statsbudgeten av betydande storleksordning.

Finansutskottet anser att likviditetsförbättringen för företagen är angelägen och kan ha betydelse för investeringsbenägenheten. Psykologiskt kan de positiva verkningarna av det nya systemet bli betydande enligt finansutskottets mening. Vidare finner utskottet att avgränsningen av stödet till mervärdeskatteredovisningen medför att det riktas mera direkt till den konkurrensutsatta delen av näringslivet och med hänsyn till de sålunda redovisade fördelarna tillstyrker utskottet den nya formen för investeringsavdrag.

Skatteutskottet vill först konstatera att – även om det föreligger en

förhållandevis bred politisk enighet om behovet av investeringsstimulanser – det ändå måste anses tveksamt om man når de avsedda effekterna när man under förhållandevis långa tidsperioder arbetar med ett i princip oförändrat stimulanssystem. Följden blir under sådana förhållanden lätt att företagen betraktar stödet mera som en permanent skatteförmån än som en faktor som påverkar investeringsbenägenheten. Denna invändning kan självfallet också riktas mot det nu föreslagna avdragssystemet, eftersom den huvudsakliga skillnaden mellan detta och det nu gällande är att stimulansen skall äga rum tidigare och inte längre vara beroende av verksamhetens resultat. Skatteutskottet anser att det nya systemet kan leda till psykologiskt positiva verkningar på investeringsviljan. Att statsverket övergångsvis får vidkännas en ekonomisk merbelastning kan enligt utskottets mening inte vara något avgörande hinder mot den föreslagna formen för investeringsavdrag. I likhet med finansutskottet finner skatteutskottet att den likviditetsförbättring som förslaget kan medföra måste anses vara angelägen och att de skäl som åberopas häremot knappast kan anses bärande. Med det anförda tillstyrker skatteutskottet införandet av mervärdeskatteanknutna investeringsavdrag och avstyrker således bifall till motionerna 47 och 58 såvitt de avser denna fråga.

Beträffande lagförslagets utformning har i motioner och skrivelser framförts yrkanden avseende såväl vidgad avdragsrätt som tekniska ändringar. I motion 44 begär Sven Eric Lorentzon (m) att investeringsavdrag skall få göras också för motorredskap och terrängfordon som är att hänföra till skogsmaskiner. Sveriges Grossistförbund har i skrivelse till utskottet begärt avdragsrätt för gaffeltruckar. I båda dessa fall beror frånvaron av avdragsrätt på att sådana inventarier hör till gruppen motordrivna fordon och släpfordon som i princip undantagits från avdrag i såväl den nu gällande som den föreslagna lagen om investeringsavdrag.

Utskottet är väl medvetet om att denna undantagsbestämmelse av många företagare upplevs som orättvis men det står också enligt utskottets mening klart att mera väsentliga utvidgningar av avdragsrätten blir synnerligen kostnadskrävande och kan leda till krav på ytterligare sådana förmåner. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att förorda några mera väsentliga ändringar av avdragsrätten. I enlighet härmed avstyrker utskottet också det yrkande om stimulanser för investeringar i fartyg som Birger Rosqvist och Kurt Hugosson (båda s) framför i motion 55, ett yrkande som också stöds av en skrivelse från Sveriges redareförening. Utskottet finner att starka skäl för att stimulera fartygsbyggandet visserligen kan åberopas men anser den långa byggnadstiden medföra att den form av tidsbegränsad stimulans som det här gäller knappast är lämplig för detta ändamål. Det bör i sammanhanget observeras att skepp för yrkesmässig sjöfart är undantagna från skatteplikt enligt mervärdeskattelagen, vilket medför rent tekniska svårigheter att inordna fartygen i det nu aktuella systemet. Stöd till fartygsbyggande bör därför enligt utskottets mening ges i andra former än genom investeringsavdrag.

Från företrädare för bank- och försäkringsväsendet har framställts önskemål om att de företag som nu har rätt till investeringsavdrag men som inte kan utnyttja det mervärdeskattemknutna avdraget skall få behålla den nuvarande avdragsrätten under nästa år.

Som budgetministern framhållit kan behovet av stimulansåtgärder för de angivna verksamhetsområdena inte anses vara så betydande att de motiverar avsteg från huvudprincipen i det nya systemet, varför utskottet inte heller anser sig kunna biträda dessa framställningar.

Beträffande utformningen i övrigt av lagförslaget har framförts olika erinringar. Price Waterhouse Konsulter AB har i skrivelse till utskottet påpekat en konsekvens för kommissionärs- och kommittentföretag som inte torde varit avsedd. Om, som i vissa fall förekommer, kommissionärsföretaget äger inventarierna men kommittentföretaget är skattskyldigt till mervärdeskatt skulle enligt förslaget avdragsrätten gå förlorad. För att undvika sådana verkningar förordar utskottet ett tillägg till 2 § i författningsförslaget av innebörd att kommittentföretaget i det avsedda fallet får avdragsrätt utan att vara ägare till inventariet.

Ett närbesläktat men mera komplicerat problem tas upp av Bo Lundgren (m) i motion 45, där motionären yrkar att företag som bedriver s. k. finansiell leasing skall kunna överföra avdragsrätten till hyrestagarna. Eftersom det nya avdraget i motsats till det gamla ligger utanför beskattningen kan värdet därav för hyrestagaren uppskattas till ett belopp motsvarande 2,5 gånger avdraget. Detta skulle enligt motionärens mening leda till att leasingföretagen i motsvarande mån måste öka sin vinst, vilket framstår som en orimlighet för andra bolag än de som ingår i koncerner med omfattande möjligheter att med avdragsrätt vid taxeringen utge koncernbidrag. S.T.C. Finans AB har i skrivelse till utskottet instämt i motionens syfte och förordat att frågan löses genom en dispensregel. Finansbolagens förening, som är den ledande branschorganisationen på detta område, anser sig inte kunna förorda förslaget i motionen med hänsyn till att det innebär ett avsteg från huvudprincipen att avdragsrätten skall vara förbehållen ägaren och till att även andra hyresformer än industriell leasing under sådana förhållanden kan göra anspråk på avdragsrätt.

Som framgår av de här angivna ståndpunkterna anser sig de fristående leasingföretagen missgynnade av förslaget i propositionen som enligt deras mening främst gynnar de koncern- och bankanknutna företagen.

Utskottet finner att de problem som motionären påtalar blir mera påtagliga i det nya systemet än i det gamla. De ståndpunkter som de olika typerna av finansieringsföretag intar tyder också på att det föreslagna systemet mera gynnar de koncernanknutna än de fristående finansbolagen. Vad utskottet ovan förordat i fråga om kommissionärs- och kommittentföretag innebär ett avsteg från principen att avdragsrätten skall förbehållas den som äger inventariet. Finansbolagens invändningar i fråga om avgränsningen mot andra hyresformer synes inte heller behöva tillmätas någon avgörande betydelse.

I princip kan frågan lösas som motionären föreslår genom att leasingföretagen får rätt att välja mellan att behålla avdragsrätten eller överlåta den till hyrestagarna. Vid prövningen av detta spörsmål har utskottet emellertid funnit att den föreslagna begränsningen av avdragsrätten till mervärdeskatteredovisande företag, som även finansutskottet ansett värdefull, blir illusorisk om företag som bedriver finansiell leasing får avdragsrätt. Banker och försäkringsbolag liksom kommuner och landsting och andra inte mervärdeskatteredovisande verksamheter måste under sådana förhållanden finna det förmånligare att hyra inventarier av leasingföretag än att själva köpa dem eftersom uthyraren kan tillgodoföra hyrestagaren avdraget genom en motsvarande nedsättning av hyran.

Det bör observeras att denna möjlighet föreligger också i nuvarande avdragssystem när det gäller den offentliga sektorn, som där i princip inte avses kunna åtnjuta investeringavdrag, men som har möjlighet att i samband med förhyrning av inventarier få hyran reducerad med vad som svarar mot uthyrarens avdrag.

Såvitt utskottet kan bedöma öppnar den finansiella leasingen inte avsedda möjligheter att utnyttja investeringsavdragen och den kan också medföra vissa andra skatteförluster för statsverket genom möjligheterna att i vissa fall utnyttja systemet med koncernbidrag och skattefria utdelningar från dotterbolag till moderbolag inom en koncern. Härtill kommer de olägenheter i fråga om konkurrensneutraliteten som påtalats i motionen. Problemen kan enligt utskottets mening lösas genom att avdragsrätten vid finansiell leasing förs över från uthyraren-finansbolaget till hyrestagaren-användaren. I enlighet härmed föreslår utskottet att 2 § lagförslaget kompletteras med en bestämmelse av angiven innebörd. Alla leasingföretag får då arbeta på samma villkor och användaren får avdragsrätt endast om han är mervärdeskatteredovisare. Den föreslagna ändringen kan emellertid medföra att hyrestagare som under hösten träffat hyresavtal som utgår från de i propositionen angivna förutsättningarna och där avdraget alltså redan är inbyggt i hyresbeloppet kommer att kunna göra anspråk på dubbla investeringsavdrag om det föreslagna systemet med parallella avdragsmöjligheter under sista kvartalet 1981 bibehålls. För att undvika sådana konsekvenser och med hänsyn till att ärendet försenats genom att utskottet funnit det nödvändigt att särskilt pröva leasingfrågorna förordar utskottet också den ändringen att de nya reglerna skall gälla inventarier som levereras fr. o. m. årsskiftet.

Vad som framför allt skiljer finansiell leasing från andra former av uthyrning är att inventarierna tillhandahålls enligt användarens önskemål. Inköpspriset är därför alltid bekant för hyrestagaren, som normalt löser in inventarierna efter hyrestidens utgång. Skillnaden mellan detta förfarande och avbetalningsförsäljning med ägarförbehåll är således i praktiken ganska ringa. Att här avsedd uthyrning ökat kraftigt under senare år kan delvis förklaras av de restriktioner som gäller för avbetalningsförsäljningen i

fråga om kontantinsatserna. Några motsvarande inskränkningar har inte hämmat den finansiella leasingen. Utskottets förslag skall därför också ses mot den bakgrunden att leasingförfarandet fått en successivt ökande betydelse som finansieringsmetod vid all inventarieanskaffning och att det för statsverkets del kan vara av ekonomisk betydelse att inte investeringsavdragen denna väg okontrollerat slussas vidare till mottagare som inte kan anses behöva sådana stimulanser. Med hänsyn till att det här gäller en ny form av stimulansåtgärder, beträffande vilkas verkningar man helt saknar erfarenheter, anser utskottet det angeläget att systemet innan det kommer till förnyad användning blir föremål för en förutsättningslös utvärdering och att därvid effekterna av den av utskottet här förordade ändringen också kommer att prövas.

Genom vad utskottet sålunda anfört och föreslagit får yrkandet i motion 45 anses vara tillgodosett.

En annan fråga som gäller lagförslaget har tagits upp av SHIO-Familjeföretagen, som i skrivelse till utskottet påpekat att den föreslagna lydelsen av 6 § i vissa fall kommer att medföra att de skattskyldiga måste avge nya ändrade deklarationer, om kostnaderna för inventarierna inte är till fullo kända under den redovisningsperiod då leveransen sker. Detta problem kan enklast lösas genom en föreskrift att avdraget får göras tidigast i deklarationen för den redovisningsperiod under vilken leveransen ägt rum. Utskottet förordar därför en sådan komplettering av lagförslaget.

De övriga lagändringarna avseende investeringsfrågor gäller ett års förlängning av den nuvarande byggnadsinvesteringslagens giltighet och en komplettering av de gällande investeringsavdragsreglerna för att inte avdrag fram till detta års slut skall kunna ske enligt både det nya och det gamla systemet. Dessa förslag, som inte mött några andra invändningar än de som sammanhänger med avstyrkande av det nya investeringsavdragssystemet, tillstyrks av utskottet.

Utskottet hemställer

1. *beträffande fortsatta investeringsstimulanser för inventarier*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:58 yrkandena 8 och 9 och godtar proposition 1981/82:30, bilaga 4 budgetdepartementet i denna del,
2. *beträffande mervärdeskatteanknutna investeringsavdrag*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:47 yrkandena 4 och 5 och bifaller propositionen i denna del,
3. *beträffande investeringsavdrag för fartyg*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:55,
4. *beträffande investeringsavdrag för vissa motorredskap m. m.*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:44,
5. *beträffande investeringsavdrag för leasingföretag*
   att riksdagen med bifall till motion 1981/82:45 beslutar att avdragsrätten vid s. k. finansiell leasing överförs från uthyrare till

hyrestagare och i samband därmed begränsar lagförslaget till att avse inventarier som levereras under 1982,

6. *beträffande detaljutformningen i övrigt av investeringsavdraget* att riksdagen beslutar i enlighet med vad utskottet i betänkandet anfört,
7. *beträffande lagförslagen*

a) att riksdagen antar förslagen till

1. lag om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt med de ändringar att 2, 4 och 6 §§ erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
2 §	
Avdrag medges – – – – – – – – i verksamheten. Med inventarier – – – – – – – – nämnda lag. Avdrag medges – – – – – – – – i anspråk.	*Anskaffas inventarier av kommissionärsföretag som avses i 43 § 2 mom. kommunalskattelagen tillkommer – såvida rörelsinkomsten redovisas hos kommittentföretag – avdraget sistnämnda företag oaktat inventarierna ägs av kommissionärsföretaget.* *I fråga om inventarier som hyrs ut av aktiebolag som avses i lagen (1980:2) om finansbolag under en period av minst tre år för att enligt särskilt avtal användas av hyrestagare (finansiell leasing) tillkommer avdraget hyrestagaren oaktat inventarierna ägs av finansbolaget.*
4 §	
Avdrag medges endast för inventarier som levereras under *tiden den 1 oktober 1981–den 31 december 1982*. Avdrag medges dock inte om leveransen grundar sig på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980. I fråga om inventarier som den skattskyldige har tillverkat själv medges avdrag endast under förutsättning att tillverkningen har påbörjats efter den 31 oktober 1980 och avslutats under *tiden den 1 oktober 1981–den 31 december 1982*.	Avdrag medges endast för inventarier som levereras under *år* 1982. Avdrag medges dock inte om leveransen grundar sig på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980. I fråga om inventarier som den skattskyldige har tillverkat själv medges avdrag endast under förutsättning att tillverkningen har påbörjats efter den 31 oktober 1980 och avslutats under *år* 1982.
För inventarier – – – – – oktober 1980. Avdrag för – – – – – vill utnyttja.	

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
6 §	
Utan hinder av vad som föreskrivs i lagen (1968:430) om mervärdeskatt *skall* det särskilda avdraget för visst inventarium göras i deklarationen för den redovisningsperiod under vilken leveransen skett.	Utan hinder av vad som föreskrivs i lagen (1968:430) om mervärdeskatt *får* det särskilda avdraget *i sin helhet* för visst inventarium göras *tidigast* i deklarationen för den redovisningsperiod under vilken leveransen har skett.

2. lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.,

b) att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning.

Stockholm den 24 november 1981

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Valter Kristenson (s), Rune Carlstein (s), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Bo Forslund (s)*, Olle Grahn (fp), Anita Johansson (s), Kerstin Andersson i Hjärtum (c) och Erling Bager (fp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av Erik Wärnberg, Valter Kristenson, Rune Carlstein, Olle Westberg i Hofors, Hagar Normark, Bo Forslund och Anita Johansson (alla s) som

dels anför följande:

I motion 46 har socialdemokraterna närmare utvecklat sina synpunkter på förslaget att nu införa ett mervärdeskatteanknutet investeringsavdrag. Som framhålls i motionen är det främst två vägande invändningar som kan riktas mot en sådan åtgärd. I ett läge då regeringen med ljus och lykta söker efter alla tänkbara besparingsobjekt för att bringa ned budgetunderskottet lägger den samtidigt fram ett förslag som innebär att man fram till och med nästa budgetår avhänder sig betydande skatteinkomster. I motionen anges helårskostnaden enligt en försiktig beräkning ligga på ca 1 500 milj. kr. Såvitt vi kan finna skulle förslaget, om det leder till de ökade investeringar som åsyftas, kunna medföra betydligt större förluster. Vi kan inte heller finna att den ökning av företagens likviditet som blir en följd av det föreslagna nya systemet är någon angelägen effekt i dagsläget. Utan att därför i princip ta någon ställning mot ett mervärdeskatteanknutet inves-

teringssystem finner vi förslaget olämpligt i dagens ekonomiska situation. Vi förordar i stället att det nuvarande systemet förlängs att gälla under 1982 med vissa korrigeringar i överensstämmelse med synpunkter som kommit fram vid utskottsbehandlingen av det nya systemet. I det nya systemet ligger automatiskt den begränsningen att kretsen av avdragsberättigade inskränks till de mervärdeskatteredovisande verksamheterna. Vi finner en sådan inskränkning väl motiverad av såväl statsfinansiella som näringspolitiska skäl och föreslår en motsvarande begränsning av avdragsmöjligheterna i det nu gällande systemet. Vid utskottsbehandlingen har emellertid visats att begränsningsåtgärderna i vissa fall kan bli illusoriska genom möjligheterna att vid finansiell leasing föra över avdraget till verksamheter som inte avses bli avdragsberättigade. Denna fråga har till huvudsaklig del ansetts kunna lösas genom ett särskilt stadgande att avdraget vid sådan leasing tillkommer hyrestagaren. Vi föreslår därför att också det nu gällande systemet i samband med den av oss förordade förlängningen kompletteras med en motsvarande föreskrift.

dels anser att utskottet i 2 mom. och 7 a) 1 mom. bort hemställa

2. att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 47 yrkandena 4 och 5 avslår propositionen i denna del och förlänger det nu gällande systemet för investeringsavdrag för inventarier att gälla under år 1982 med de ändringar som reservanterna förordat,
7. a) 1. att riksdagen antar följande som reservanternas förslag betecknade förslag till lag om ändring i lagen (1980: 953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning.

Härigenom föreskrivs att 1–3 §§ lagen (1980: 953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	1 §
Vid beräkningen av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt har skattskyldiga, som anskaffat döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, rätt till särskilt investeringsavdrag enligt bestämmelserna i denna lag.	Vid beräkningen av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt har *de* skattskyldiga *som enligt lagen (1968:430) om mervärdeskatt är redovisningsskyldiga för sådan skatt och* som anskaffat döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, rätt till särskilt investeringsavdrag enligt bestämmelserna i denna lag.
I fråga – – – – – – – – – för bolaget.	
Med inventarier – – – – – – – – – nämnda lag.	

Nuvarande lydelse

2 §

Särskilt investeringsavdrag medges för inventarier som levereras under perioden den 1 november 1980–den 31 december *1981*. Avdrag medges dock inte om leveransen grundar sig på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980.

I fråga om inventarier som den skattskyldige har tillverkat själv medges avdrag endast under förutsättning att tillverkningen påbörjats efter den 31 oktober 1980 och avslutats senast den 31 december *1981*.

3 §

Särskilt investeringsavdrag – – av anskaffningsvärdet.
Avdraget skall – – – – – – tillverkat färdigställts.
Särskilt investeringsavdrag – – första meningen.

Reservanternas förslag

2 §

Särskilt investeringsavdrag medges för inventarier som levereras under perioden den 1 november 1980–den 31 december *1982*. Avdrag medges dock inte om leveransen grundar sig på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980.

I fråga om inventarier som den skattskyldige har tillverkat själv medges avdrag endast under förutsättning att tillverkningen påbörjats efter den 31 oktober 1980 och avslutats senast den 31 december *1982*.

3 §

Särskilt investeringsavdrag – – av anskaffningsvärdet.
Avdraget skall – – – – – – tillverkat färdigställts.
Särskilt investeringsavdrag – – första meningen.

I fråga om inventarier som hyrs ut av aktiebolag som avses i lagen (1980:2) om finansbolag under en period av minst tre år för att enligt särskilt avtal användas av hyrestagare (finansiell leasing) tillkommer avdraget hyrestagaren oaktat inventarierna ägs av finansbolaget.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. Bestämmelserna i 1 och 3 §§ i sin nya lydelse tillämpas dock för tid från och med den 1 januari 1982.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1981